

Лекция 1

Компания құнын бағалаудың негіздері мен мақсаттары

Компанияның құнын бағалау - қазіргі заманғы бизнес ортада маңызды рөл атқаратын күрделі процесс. Бұл процесс компанияның нарықтық құнын анықтауға және оның қаржылық жағдайын, болашақтағы өсу мүмкіндіктерін, және инвестициялық тартымдылығын бағалауға бағытталған.

Компания құнын бағалау – бұл кәсіпорынның, оның активтерінің, міндеттемелерінің және капиталдың құнын анықтау процесі. Бұл процессте компанияның қаржылық көрсеткіштері, оның нарықтағы жағдайы және активтерінің құны ескеріледі.

Компания құнын бағалаудың негізгі үш тәсілі бар:

- Кіріс тәсілі: Компанияның болашақтағы кірістері мен ақша ағындарын дисконттау арқылы құнды анықтау.

- Шығын тәсілі: Компанияның активтерін қалпына келтіру немесе ауыстыру құнын есептеу арқылы анықтау.

- Салыстырмалы тәсіл: Компанияны ұқсас нарықтағы басқа компаниялармен салыстыра отырып, құнын анықтау.

Компания құнын бағалаудың бірнеше **маңызды мақсаттары бар**:

Сатып алу және сату: Компанияны сату немесе сатып алу процесінде оның нақты құнын анықтау қажет. Бұл мәміле шарттарын белгілеуге және әділ бағамен келісуге мүмкіндік береді.

Инвестицияларды тарту: Инвесторлар компанияның құнын анықтау арқылы оған салынған инвестицияның қайтарымын және тәуекелдерін бағалайды.

Қаржылық есептілік және салық салу: Компанияның қаржылық жағдайын бағалау қаржылық есептілікте көрсетілуі керек, ал кейбір жағдайларда салық салу үшін де қажет.

Стратегиялық басқару: Компанияның құнын бағалау оның стратегиялық мақсаттарына жету үшін қолданылуы мүмкін. Мысалы, құнды арттыру мақсатында активтерді тиімді пайдалану немесе шығындарды азайту.

Компания құнын бағалау процесінде бірнеше **негізгі принциптер** ескерілуі тиіс:

Нарықтық тәсіл: Компанияның құнын анықтау үшін нарықтық деректерді және экономикалық көрсеткіштерді пайдалану.

Дисконттау принципі: Компанияның болашақтағы кірістерін қазіргі құнға келтіру.

Ақпараттың толықтығы және шынайылығы: Компанияның қаржылық есептілігі мен басқа да ақпараттың шынайы және толық болуы қажет.

Салыстырмалылық: Компанияны бағалау барысында ұқсас компаниялармен салыстыру әдісін қолдану.

Компания құнын бағалау әртүрлі салаларда және әртүрлі жағдайларда қолданылады:

Мәмілелер: Компанияны немесе оның бір бөлігін сату немесе сатып алу.

Қайта құрылымдау: Компанияның құрылымын өзгерту, бірігу немесе бөліну.

Сот процестері: Дауларды шешу немесе заңды шешімдер қабылдау кезінде.

Стратегиялық жоспарлау: Қаржылық және стратегиялық шешімдер қабылдау үшін.

Компания құнын бағалау – бұл компанияның қаржылық жағдайын және болашақтағы даму мүмкіндіктерін анықтайтын маңызды құрал. Бұл процесс компанияның нарықтық құнын анықтауға, қаржылық шешімдер қабылдауға және стратегиялық басқару мақсаттарына жетуге көмектеседі.